

SPRAWOZDANIA

STUDIA EUROPAEA GNESNENSIA 24/2022

ISSN 2082-5951 ISSN (Online) 2720-7145

DOI 10.14746/seg.2022.24.20

Igor Ksenicz

(Poznań-Gniezno)

<https://orcid.org/0000-0002-5286-0040>

SPRAWOZDANIE Z SEMINARIUM NAUKOWEGO „PARADYPLOMACJA. STAN I PERSPEKTYWY POLSKICH BADAŃ”

Paradyplomacja, czyli relacje międzynarodowe władz subpaństwowych (lokalnych i regionalnych), jest obszarem badań nurtującym przede wszystkim politologów mniej więcej od 50 lat. Początkowo interesowali się nim naukowcy zajmujący się kwestiami stosunków między władzami federalnymi a częściami składowymi państwa (stanami, prowincjami) w kontekście międzynarodowych kontaktów tych ostatnich. Współcześnie naukowa refleksja nad paradyplomacją wykracza poza nauki o polityce i jej subdyscypliny, jest ona bowiem przedmiotem dociekań prawników, geografów, socjologów czy ekonomistów.

W Polsce systematyczne badania nad paradyplomacją, czy też dyplomacją samorządową, jak zwykle się ją nazywać tutaj, prowadzone są od początku XXI wieku. W tym czasie polska literatura naukowa wzbogaciła się o dziesiątki, jeśli nie setki, artykułów i monografii na temat współpracy zagranicznej jednostek samorządu terytorialnego. Jest ona obiektem zainteresowania badaczy z wielu ośrodków, by wspomnieć tylko uniwersytety w: Białymstoku, Lublinie, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Warszawie czy Wrocławiu. Ich reprezentanci wzięli udział w seminarium naukowym „Paradyplomacja. Stan i perspektywy polskich badań” zorganizowanym 1 marca 2022 roku w formie zdalnej przez Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM oraz Instytut Kultury Europejskiej UAM.

W komitecie naukowym seminarium zasiadli: Dziekan WNPiD UAM prof. dr hab. Andrzej Stelmach, Dyrektor IKE prof. UAM dr hab. Mateusz Jaeger, prof. dr hab. Orest Krasivski (IKE), prof. UAM dr hab. Maria Gołda-Sobczak (IKE) oraz prof. UAM dr hab. Jarosław Jańczak (WNPiD). W skład komitetu

organizacyjnego weszli: dr Igor Ksenicz (IKE), dr Katarzyna Jędraszczyk (IKE) oraz dr Piotr Pawlak (IKE).

Celem seminarium była wymiana informacji na temat badań nad paradyplomacją prowadzonych przez polskich naukowców oraz integracja środowiska badaczy dyplomacji samorządowej, która zaowocuje w przyszłości realizacją wspólnych projektów badawczych oraz popularyzacją ich efektów. Intencją organizatorów jest, aby seminarium przerodziło się w wydarzenie cykliczne.

Seminarium składało się z trzech paneli dyskusyjnych. Dwa miały charakter bardziej teoretyczny. Pierwszy zatytułowano „Paradyplomacja, dyplomacja samorządowa, współpraca zagraniczna. Problem konceptualizacji zjawiska międzynarodowych relacji władz subpaństwowych”. W prowadzonej przez dr. I. Ksenicza dyskusji uczestniczyli: prof. UMCS dr hab. Beata Surmacz, prof. UWM dr hab. Wojciech Modzelewski oraz dr hab. Maciej Raś (UW). Zdaniem prof. B. Surmacz na ewolucję współczesnej dyplomacji wpływają trzy czynniki: procesy globalizacji, procesy fragmentacji oraz rewolucja technologiczna. Dla paradyplomacji kluczowe są trzy zjawiska: pluralizacja uczestników stosunków międzynarodowych, pojawienie się nowych obszarów działań dyplomatycznych oraz zatarcie granic między środowiskiem wewnątrzpaństwowym a międzynarodowym. Prof. W. Modzelewski nakreślił problem związany z mnogością terminów opisujących zjawisko międzynarodowej aktywności władz subpaństwowych, który skutkuje niekiedy niewłaściwym ich stosowaniem. Prof. M. Raś zwrócił zaś uwagę na potencjalną konkurencję, jaką dla zagranicznych relacji państw może stanowić paradyplomacja. Jednocześnie władze subpaństwowe nie dążą do reprezentowania interesu ogólnonarodowego. Interesy państwa i jego regionów mogą być zbieżne, chociaż nie muszą.

Moderatorem drugiego panelu „Wymiary polskich badań nad paradyplomacją” był prof. UAM dr hab. J. Jańczak. Wzięli w nim udział: prof. UMCS dr hab. Hanna Dumała, prof. UW dr hab. Elżbieta Opiłowska, prof. UW dr hab. Marta Lackowska oraz dr Wojciech Opioła (UO). Zaproszeni prelegenci prezentowali różne perspektywy badań nad aktywnością zagraniczną władz lokalnych i regionalnych. Prof. H. Dumała przedstawiła podejście nauk o polityce i administracji, a dokładniej ich subdyscypliny – nauki o stosunkach międzynarodowych. Reprezentantami studiów granicznych, z jednej strony socjologicznych, z drugiej – politologicznych, byli odpowiednio prof. E. Opiłowska i dr W. Opioła. Prof. M. Lackowska potwierdziła, że paradyplomacja może być również obiektem badań geografów, w szczególności w kontekście sieci terytorialnych.

O praktycznym wymiarze dyplomacji samorządowej dyskutowano w panelu trzecim „Czy paradyplomacja może być skutecznym narzędziem polityki zagranicznej?”, prowadzonym przez prof. UAM dr hab. Łukasza Donaję. Jego uczestnikami byli prof. dr hab. Maciej Perkowski (UwB) oraz dr hab. Łukasz Scheffs (UAM). Obaj prelegenci mają doświadczenie jako samorządowcy. Prof. Ł. Scheffs aktualnie pełni

funkcję dyrektora Wydziału Promocji, Kultury, Turystyki i Sportu Urzędu Miejskiego w Gnieźnie, i właśnie doświadczeniami współpracy zagranicznej pierwszej stolicy Polski dzielił się z uczestnikami seminarium. Prof. M. Perkowski w latach 2010-2014 sprawował mandat radnego Sejmiku Województwa Podlaskiego, pełniąc w nim funkcję przewodniczącego Komisji Edukacji, Kultury, Turystyki i Sportu. W wystąpieniu zwrócił uwagę na ciągle nie w pełni wykorzystywany potencjał dyplomacji samorządowej, zachęcał też badaczy paradyplomacji do „strategicznego optymizmu ponad taktycznym sceptycyzmem”.

W imieniu organizatorów jeszcze raz serdecznie dziękujemy wszystkim prelegentom za udział w seminarium. Jego zapis dostępny jest na kanale YouTube WNPiD UAM¹. Jednocześnie zachęcamy do uczestnictwa w kolejnych seminariach i konferencjach poświęconych paradyplomacji, zarówno przedstawicieli nauki, jak i praktyków oraz ekspertów.

¹ <<https://www.youtube.com/watch?v=fgxvJ-kaiSo>>.